

Sosiaali- ja terveysalan opettajat, opiskelijat ja ammattilaiset yhteiskehittämässä (digitaalisen) terveyden lukutaidon strategiaa SeAMKin työpajoissa

9.3.2023

Tarve

Kuva: Microsoft-kuvapankki

Terveyden lukutaito tarkoittaa yksilön tietoja ja taitoja etsiä, arvioida, ymmärtää ja soveltaa terveyteen liittyvää tietoa jokapäiväisissä päätöksissä liittyen terveydentilaan, sen ylläpitämiseen, sairauksien ennaltaehkäisyyn sekä sairaanhoitoon (WHO 1998, s. 10). Digitaalinen terveyden lukutaito vastaavasti kuvaa yksilön kykyä hakea tätä tietoa digitaalisesti (Norman & Skinner, 2006). Terveyden lukutaidon ja digitaalisen terveyden lukutaidon merkitys yksilön terveydelle ja hyvinvoinnille on lisääntynyt erityisesti digitalisaation ja COVID-19-pandemian myötä. Siten niiden huomioiminen päätöksenteossa ja eri toimenpiteissä on ajankohtaista. Tässä artikkelissa (digitaalinen) terveyden lukutaito käsittää sekä terveyden lukutaidon että digitaalisen terveyden lukutaidon.

Tausta

IDEAHL
Improving Digital Empowerment for Active Healthy Living

EU:n rahoittaman IDEAHL – Improving Digital Empowerment for Active Healthy Living -Horisontti-hankkeen (2022–2024) tavoitteena on uusien (digitaalisen) terveyden lukutaidon mallien ja lähestymistapojen yhteiskehittäminen eri kohderyhmien kanssa EU:n jäsenmaissa. IDEAHL-konsortio koostuu 16 monialaisesta kumppanista kymmenessä EU:n jäsenvaltiossa. Hankkeessa tehdään paikallisella tasolla yhteistyötä niin kansalaisten, asiakkaiden, potilaiden kuin kaikkien hyvinvointisektorin toimijoiden kanssa. Tavoitteena on lisätä EU:n kansalaisten mahdollisuuksia käyttää aktiivisemmin digitaalisia välineitä oman terveyden ja

hyvinvoinnin seurantaan. Tavoitteena on myös uusien mallien ja lähestymistapojen yhteiskehittäminen eri kohderyhmien kanssa (digitaaliseen) terveyden lukutaitoon liittyen. Hankkeessa kehitetään EU-tasoinen (digitaalinen) terveyden lukutaidon strategia, jota suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä kansalaisten, ammattilaisten ja päättäjien kanssa. SeAMKin vastuulla on järjestää yhteiskehittämisen työpajoja sote-alan opettajille, opiskelijoille ja ammattilaisille.

Yhteiskehittämisen työpajat

Kuva: Microsoft-kuvapankki

Yhteiskehittämisen työpajoja järjestetään maalis- ja huhtikuun 2023 aikana sekä SeAMKin kampuksella että etänä. Mukana yhteiskehittämisessä on fysioterapia- ja hoitotyön sekä gerontologian opiskelijoita SeAMKista. SeAMKin opettajat ja ammattilaiset edustavat kattavasti eri sote-alan opetusohjelmia ja toimintaympäristöjä. Yhteiskehittämisen työpajat tuottavat arvokasta tietoa (digitaalisen) terveyden lukutaidon strategian kehittämiselle. Tätä tietoa halutaan jakaa ja jatkotyöstää Etelä-Pohjanmaan Hyvinvointialueen sote-työntekijöiden ja päättäjien kanssa, jotta (digitaalinen) terveyden lukutaito otettaisiin näkyvämmin huomioon jatkossa sote-palveluiden suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.

Ensimmäisissä yhteiskehittämisen työpajoissa halutaan saada vastauksia sote-alan opettajilta, opiskelijoita ja ammattilaisilta erityisesti seuraaviin kysymyksiin:

- Miten opetetaan (digitaalista) terveyden lukutaitoa opiskelijoille heidän tulevaisuuden ammattityötään ajatellen,
- Miten (digitaalista) terveyden lukutaitoa sovelletaan tulevaisuuden ammattityössä potilaiden ja asiakkaiden kanssa ja
- Mitkä ovat potilaiden ja asiakkaiden (digitaalisen) terveyden lukutaidon osaamisvaatimukset sote-palveluissa.

Toisissa yhteiskehittämisen työpajoissa sovelletaan BIKVA-arviointimallia (Krogstrup 2004) siten, että sote-alan opettajat saavat kommentoitavaksi ammattilaisten, opiskelijat opettajien ja ammattilaiset opiskelijoiden

ensimmäisten yhteiskehittämisen työpajojen tuotokset. Lisäksi toisissa yhteiskehittämisen työpajoissa keskitytään pohtimaan (digitaalisen) terveyden lukutaidon edistämistä seuraavien kysymyksien avulla:

- Miten sote-alan opettajia, opiskelijoita ja ammattilaisia voi tukea ja opettaa/kouluttaa (digitaalisesta) terveyden lukutaidosta,
- Mitä eettisiä näkökulmia (digitaalisen) terveyden lukutaidon edistämiseen voi liittyä,
- Mitä (digitaalisen) terveyden lukutaidon interventioita, ohjelmia, projekteja on tiedossa.

Katja Valkama

HTT, YTM, tutkimus- ja kehittämispäällikkö, yliopettaja

SeAMK

Merja Hoffrén-Mikkola

LitT, yliopettaja

SeAMK

Aino Alaverdyan

YTM, lehtori

SeAMK

Mika Uitto

TtM, asiantuntija, TKI

SeAMK

Lisätietoja:IDEAHL – Improving Digital Empowerment for Active Healthy Living – SeAMK Projektit

1. SeAMK partnerina laajassa Horisontti-hankkeessa digitaalisen terveyslukutaidon kehittämiseksi.
2. Terveyden lukutaito osallisuuden edistäjänä.
3. Terveyden lukutaito sote-uudistuksessa.

Home – IDEAHL

Horizon Europe Framework Programme rahoittaa “Improving Digital Health for Active Healthy Living (IDEAHL) -hanketta” GA 101057477. Euroopan Unionin rahoittama.

Lähteet:

Krogstrup. H. K. (2004). Asiakaslähtöinen arviointi – BIKVA-malli. Hyvät käytännöt -menetelmäkäsikirja. FinSoc Arviointiraportteja 1/2004. Helsinki: Stakes. https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201204193603

Norman, C.D., & Skinner, H.A. (2006). eHealth Literacy: Essential Skills for Consumer Health in a Networked World. Journal of medical Internet research, 8(2), e9. doi:10.2196/jmir.8.2.e9

World Health Organization (WHO). (1998). Health Promotion Glossary. WHO/HPR/HEP/98.1. World Health Organisation. https://apps.who.int/ iris/rest/bitstreams/60968/retrieve